

Розділ 1

ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА

Т.В. Ємчук,

кандидат географічних наук,
асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

М.О. Ячнюк,

кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної географії та екологічного
менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

О.С. Чубрей,

доктор педагогічних наук, доцент кафедри економічної географії та екологічного
менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ГЕОГРАФІЧНІ КАРТИ ТА ЇХ МІСЦЕ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Бурхливий розвиток інформаційних технологій в останні роки значно посилив інтерес до створення і використання карт. Карти зображають об'єкти в реальному світі на папері, цифрових носіях та базах даних, дозволяючи обчислювати, уявляти та краще розуміти взаємозв'язки об'єктів у реальному світі між собою. І насправді, кожне географічне дослідження починається з карти, оскільки вивчити природу, населення, господарство, тощо, потрібно ознайомитись з відповідними картографічними матеріалами даної території. Будь-яке географічне дослідження завершується новоствореною картою, бо ні текст, ні таблиця не замінюють її в зображенні територіальних особливостей розташування й розвитку явищ економічного та соціального життя.

Карта є специфічною мовою географії, необхідним і незамінним знаряддям географічного пізнання. Переваги карти перед іншими джерелами інформації полягають у її синтетичності (властивості передавати інформацію водночас на всю територію), тримірністю (можливості одночасної передачі інформації у всіх трьох вимірах – широті, довготі, висоті), інформативності (умовні позначення на карті не прості знаки, а символи, коди, які у сукупності розкривають і пояснюють явища, їх взаємодію з середовищем) [1].

З кожним роком важливість карт та інших графічних зображень набуває ще більшого значення для географії та географів. Це значною мірою

пов'язано з розвитком та широким розповсюдження географічних (просторових) технологій. У міру того, як комп'ютери та кремнієві мікросхеми стали більш працездатними та менш дорогими, геоінформаційні системи (ГІС), приймачі супутників глобального позиціонування (GPS) та віддалене зондування зображень Землі з літаків та супутників стали доступними для людей на всіх рівнях. Ці технології є ключовими дослідженнями та засобами комунікації, які у географів суттєво збільшують інтерес до географії, про що свідчить збільшення кількості студентів, які навчаються в університетах.

Іншим свідченням зростаючого значення карт є підвищений інтерес географів, психологів та когнітивних вчених до просторового мислення, який лежить в основі читання та інтерпретації карт. Просторове мислення – це знання, навички та звички розуму використовувати просторові поняття, карти та графіки в процесі міркувань для організації та вирішення проблем. Звичайно, геопросторові технології та їх продукція доступні студентам та викладачам з усіх дисциплін, і вони стають все більш поширеними у повсякденному житті дедалі більше людей. Насправді можна стверджувати, що здатність розумно та критично використовувати карти, зображення та просторові технології стає вимогою ефективної участі в сучасному суспільстві. Нижче, ми навели кілька прикладів використання карт у повсякденному житті.

Мандрівники, туристи, мисливці та рибалки часто використовують GPS-системи, щоб знайти своє місцезнаходження та допомогти їм дістатися до місця призначення. Ці системи також стають все більш поширеними в автомобілях.

Google, найпопулярніший пошуковий сервіс для пошуку в Інтернеті, тепер пропонує користувачам карти практично в будь-якому бажаному масштабі, а нещодавно за допомогою Google Earth здійснює дистанційне зондування зображень, які користувачі можуть переглядати з будь-якого напрямку чи кута.

Уряди та неурядові організації зазвичай надають інформацію за допомогою друкованих та, все частіше, Інтернет-карт. Наприклад, уряд дозволяє Інтернет-користувачам картографувати дані перепису; міста розміщують свої карти планування та землекористування в Інтернеті; райони податку на майно розміщують на своїх веб-сайтах карти податкових ставок, щоб дозволити зацікавленим сторонам інтерактивно досліджувати просторові аспекти широкого кола питань, починаючи від зусиль з активізації територіальних громад та закінчуючи прийняттям рішень на виробництві плутонію.

Статичні та анімовані карти набагато частіше зустрічаються в сучасних газетах, журналах та електронних ЗМІ, ніж це було 20 років тому. Оскільки витрати на виготовлення та відтворення карт та зображень зменшувались,

засоби масової інформації збільшували як кількість, так і вишуканість матеріалів, які вони публікують. Ці карти відіграють важливу роль як у відображенні, так і у відтворенні простору [2].

Карти та просторові інформаційні технології мають три основні переваги. По-перше, вони можуть бути засобом запису та зберігання інформації. Влада, приватний сектор та інші групи суспільства зберігають велику кількість інформації про навколишнє середовище та розташування природних ресурсів, а також про населення та демографічні процеси.

По-друге, вони можуть бути використані для виявлення та дослідження просторових закономірностей. Карти привертають увагу до просторових взаємозв'язків, наприклад, розподілу ресурсів у просторі, з часом або стосовно інших чинників, таких як наявність чи зростання людських поселень. Як тільки ці взаємозв'язки будуть визнані, ми можемо почати їх аналізувати та шукати основні причини та процеси, що, в свою чергу, може бути корисним для вдосконалення планування та розвитку.

По-третє, вони ефективні у поданні інформації та передачі висновків. Карти дозволяють нам передавати інформацію та висновки, які важко висловити словесно. Карти часто запам'ятовуються, оскільки мають колір і форму. Вони можуть бути використані для демонстрації взаємозв'язків: показуючи інтенсивність проблеми в одній області відносно інтенсивності в іншій області, або показуючи зміну розподілу ресурсу в часі.

Ці розробки та багато іншого дозволяють і вимагають від сучасних громадян розуміння просторової інформації, представлені на електронних та друкованих картах та зображеннях. З цієї причини допомога студентам стати компетентними користувачами та творцями цих технологій має бути важливим елементом усіх соціальних досліджень. Це покладає нове навантаження на викладачів географії, яке полягає у забезпеченні вивченні карт й розвитку у людини просторового уявлення, пам'яті, вміння аналізувати, узагальнювати тощо.

Список використаних джерел

1. Дудун Т.В. Загальногеографічні карти: навчальний посібник. К. : друковане видання, 2013. 2020 с.
2. Bednarz S.W., Acheson G, and R.S. (2006) Bednarz. Maps and Map Learning in Social Studies. *Social Education*, 70(7), 398–404.